१

श्रीगणेशाय नमः ॥ मंदानमालाकुलितालकायै
कपालमालांकितशेखराय ॥ दिव्याम्बरायै च दिगम्ब
राय नमः शिवायै च नमः शिवाय ॥१॥ कैलाशशिखरे
रम्ये गौरीपतिं शंकरमू गुह्याद्गुह्यतमं नंतरुत्सकथ
यस्व मे महेश्वर ॥२॥ सर्वेषां धर्मसर्वस्व मत्पा सांस
मगि[illegible]लसर्वप्रसन्नो सियदा नाथ तत्त्वं ब्रूहि ममाग्र
तः ॥३॥ केन पुण्यप्रभावेन तत्त्वयोगेन वा ॥ अ
नादि मध्यानिधनं भक्ती[illegible]जगत्पत[illegible]मो ॥४॥ ईश्व
र उवाच ॥ [illegible] ॥ १

अपिछामि यथा दृष्टं पुरा व्रतम् ॥ ८ ॥ भाद्रे मा
सि शिते पक्षे तृतीया हस्त संयुता ॥ तस्या नुष्ठा
ने मात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ त्वं तु देवि यथा
पूर्वं त्वया सा नात् व्रतं कृतं ॥ ९ ॥ पार्वत्युवाच ॥
कथं कृतं मया पूर्वं व्रतानां व्रतमुत्तमम् ॥ तत्स
र्वं श्रोतु मिच्छामि यथावत्तां हिमावले ॥ ११ ॥ त्व
सि देवि मया [illegible] मो हिमवान्येन गेश्वरः ॥ ना
नाभीमम [illegible] होनानां [illegible] समभवन् ॥ १२ ॥ २

गु[illegible]दं मम सर्वस्वं कथयामि तव प्रिये ॥ यथा सु
नुप्रिये ॥ यथा चोडुगणाचन्द्रो ग्रहाणां भानुरेव
च ॥ वर्णानां च यथा विप्रो देवानां विष्णुरुत्तमः ॥
॥ नदीषु च यथा [illegible] गंगा पुराणानां च भारतम्
देवानां च यथा साम इन्द्रियाणां मनो यथा ॥ ७ ॥
पुराणादेः सर्वस्वमागमेन यथोदितं सरहस्यं
मेरो शरणागतं तव प्रिये ॥ पुरावृत्तमा ॥ ८ ॥ येन
वृतप्रभावेन यासर्वाङ्ग विपियात सर्वके

हिमवानुवाच

मुखम॥ तन्वा हृदयपङ्कपपरा सत्यनकपरा॥
ततश्चनम्॥१७॥ दृष्टं तातेन तद्दुःखं चिन्ता
पादुःखितो भवत्॥ कैस्मैदेयामयाकन्या
चिन्तयाविस्मितो भवत्॥१८॥ तस्यैवं चि
न्तमानं मुनिर्नारदः आययौ॥ अर्घ्यादिभिस्सम
भ्यर्च्य हिमवानभ्यभाषत्॥१९॥ किमर्थमा
गतं तेऽद्य कथ्यतां मुनिपुंगव॥ नारदउवाच॥
हिमवन्नरराज्य मकर्यैवि स्मृनाप्रेषितावयम
॥२०॥ सोऽयं योग्या पदान्तु क्वकल्याररतमिदंतव
जीवाहृदेव सम्भोमासिखञ्चमरतृ शिवादि

गु[illegible]दं मम सर्वस्व कथया मित्वप्रियोप॥ यथेदु
वप्रिये॥ यथा चोडुगणा च वेदा ग्रहाणां भानुर्नेव
चा॥ वर्णानां च यथा विप्रो देवानां विस्नुरुत्तमः॥
६॥ जदीसु च यथा [illegible] गंगा पुराणानां च भारत
देवानांच यथा साम इन्द्रियाणां मनो यथा॥७॥
पुराणां वेद सर्वस्व मागमेन यथोदितं मरूका
नैरोगराशु स्वदं यथा दृष्टं पुरावृतम॥८॥ येन
श्रुतप्रभावेन ग्रादन्त मद्रीं स नं प्रियेणान सर्वके

हिमवानुवाच ॥

मुखम् ॥ तन्नाहं पक्वपरासत्यं नकपरा
ततध्यनम् ॥१७॥ इत्थं तातेन तदुःखं विस्म
पादुःखितो भवत् ॥ कैसेदं यामयाकथ्य
3 चिन्तया विस्मितो भवत् ॥१८॥ तस्यैवं चि
न्तमानं मुनि नारद आययौ ॥ अब्रवीद् हिमवन्त
म्प्रश्नमीह्य भवाज्ञ भपभावत् ॥१९॥ किमर्थं मा
गतं तेऽद्य कथ्यतां मुनिपुंगव ॥ नारद उवाच ॥
हिमवन् शरण्यमकस्मिन्विष्णुना प्रेषितावयम्
॥२०॥ नोऽयं [illegible] पद्यात [illegible] नमितं च
[illegible] शिवा दि ॥

नानापक्षिनुरुहैरम्यो नानाशंगविचित्रतः।
यत्रदेवास्सगंधर्वाः सिद्धचारणगुह्यकाः॥१३॥
विहरंतिसमाहृष्टागंधर्वाः गीततत्पराः॥ स्फा
टिकैर्वकर्णमयैः शृंगैः शोभावैदूर्यभूषितैः॥
१४॥ शिलष्टभूर्जैरिवाकंशं हिमवान्ये विरा
जितो॥ हिमवान्यैश्च गांगेगजाद्यविविमतः
॥१५॥ पस्त्रीनत्समर्पसोमेस्त भगानेजनो
श्वरः तत्रतंपार्वतीवाल्मीक हरुवतीसुत
तः॥१६॥ [illegible]

सखीप्रश्र...तांनिशी॥सख्युवाच॥देवित्वंद्रवि
नाकस्मात्तन्मेब्रूहि पार्वती॥भद्रंस्याद्येनते
॥४॥ भद्रंकरिष्यामिनसंशयः॥पार्वत्युवाच॥
4 मयायच्चिंतितंकार्यंभातेनकृतमन्यथा॥१८॥
तस्माद्देहंपरित्यागंकरिष्यामिनसंशयः॥
सख्युवाच॥पार्वत्यावचनंश्रुत्वासखीवचन
मब्रवीत्॥१९॥पितायत्रनपानानिनजामस ॥४॥
दनमहत्॥इत्येवमभिमतिंकृत्वानीतासि...यं

॥२१॥ चिन्ता न कार्या कृत्यं दीपतममसम्मतं म॥
॥हि भवान् वाचा॥ वासुदेव समे देवकन्यां प्रा
र्थयते पर्व॥२३॥ तदमया प्रदातव्या चेद् गमनं गौ
रवात्॥ तत्कृत्वा प्रययौ तस्य नारदः केशवं प्र
ति उपगम्य उवाच देवं संखचक्रगदाधरम्॥
कृताञ्जलिपुटो भूत्वा मुनिः प्रत्यभाषत॥२४॥
देवर्षि मद्गृह कार्य्यं नैवाहि कृप भवत्॥ हिमवान्त्व
वीदस्फीत सर्वसु तं वचः॥२५॥ इयं कन्या मया
दत्तं देवाय गजडद्भुजे॥ इति स्तु चापि तु धर्म कन्यया
पतिः दुःखिता भवत्॥२६॥ दुःखं स मोरेरा तासा

वैरावाहता ॥३४॥ नजानेकगता पुत्री के
५ नदुःखेनवाहृता ॥ दुखभरिता संतप्ताबा
तेनकदलीयथा ॥३५॥ वंगता सिवनं घोरं
5 निर्जितं जलवर्जितम् ॥ व्याघ्रसिंहगजक्रोडा
मृगीपक्षिगणाकुला ॥३६॥ तस्मिन्वने म
चैनैसखीभिः सहसंगता ॥ दृष्टा तत्र नदी
नम्यां तस्यास्तीरे सुमध्यमे न उपविश्यालि ५
भिः सार्द्धं ता महारावविवर्जिता ॥३७॥ [illegible]
[illegible] काभिः [illegible] ताम्

श्री

मङ्गुरमा।।२०।।पितानिरीक्ष्य मामास हिम
वान्स्वागतेन हो केनतीतासि मे पुत्री द्
वदानवर्किञ्जने।।२१।।सत्यं कृतं मयापू
र्वंकिन्त्वास्य गतुं इच्छजे।।इत्येवं चिन्तयावि
ष्वा मूर्छितचपतिताभुवि।।२२।।हा हा कृत्वा
ततोलोकाः सम्भ्यधावततत्प्रति मूर्छा प्राप्ता
वयाकस्मात्तकथयस्वविशेषत:।।२३।।हि
मवानुवाच।।केनापदुःखं चेष्टेन कन्यार
त्नं हृतं मम।।दृष्ट्वा वा कोपि न सर्वेषामपि हिमा

चराननेहिमवानपितं देसमाजगामवनाद्वतं
॥४३॥ अन्वय चतुर्दिन्तु पानभोजनवर्जितः
द्दृष्टातत्रनदीतीरे प्रसूतं कन्यकारूपं ॥४४॥
उत्पाद्यो संगमानीयमोदनं चैव कोन्वहः ॥ पप्र
छतां नगश्रेष्ठो वाष्पव्याकुललोचनः ॥४५॥
सिहव्याघ्रादिभैपुष्टं कि मर्थं वनमागताशराजु
नातमया ज्ञातं त्वं नु यस्य सिशु लिने ॥४६॥ तदा
न्यथा कृतं तात ते नाहं वनमागता तथैव चुन्नाहि ॥६॥
मवता च मानीता ॥ रुद्रं प्रति ॥४७॥ ततः प्रमुक्ता ते
पिता रक्षार्कं त्वे वाहिनी किया तेन व्रतप्रभावेन

शिवः वासहितस्य मे ॥३८॥ भो देम
निशितपन्दोत्तरीया ह्रस्व संपुनात त्र जीतेन व
येन रात्रौ यागर्रा कृतम् ॥३९॥ तेन व्रतप्रसा
देन प्रासनं चलितं मम ॥ संप्राप्तो देवितत्रैव
पत्नं त्वसखिभिः सह ॥४०॥ प्रसन्नो यिन पापो
नेषवनवुद्धिवरा ननं नो । पा बन्धु वांच ॥ यदि देव प्रस
न्नो सि भत्ती भव महेश्वरः ॥४१॥ तथेत्युक्ते म
हादेव कैलासं पुनरागतः ततः प्रभाते संप्राप्ते का
र्याते तु विसर्जनं ॥४२॥ पारणां वक्तृं तत्र पत्नं
नेन मे तं तं पि तुसा मु सि सत्यवाया ॥

पद्मकैश्च नानानानविचित्रितं ॥५२॥ चं
॥७॥ दनादिसुगंधैश्च लेपयेत्कुंकुमं तु यः ॥५३॥ शंख
भेरीमृदंगैश्च वाद्यैश्च बहुमानवैः नानामंग
लवाद्यैश्च कर्तव्यो मम सद्मनि ॥ स्थापनं
तत्र कर्तव्यं पार्श्वे पश्चिम तस्य मे ॥५४॥ कुष्मां
डैर्नालिकेरैश्च खर्जूरैर्दाडिमीफलैः वीजपूरैः
पुंगफलैः लकुचैः कुसुमैस्तथा ॥५५॥ ऋतुदे
शोद्भवैः पुष्पैर्नैवेद्यैः कुसुमैः फलैः ॥५६॥ पदी ॥७॥
पादि लिखेच्चैव मंत्रेणानेन पूजयेत् ॥५७॥ शिवायै

सौभाग्यं प्राप्नुवंत्यस्त्रिः॥४८॥ तदादि व्रतराजं तु कस्यापि न निवेदितम्। सखीभिः चैव हृतापस्मात् समासा हरितालिका॥४९॥ पार्वत्युवाच॥ नामेदं कथितं देव विधिं वद ममप्रभो। किं पुण्यं किं फलं चास्य कथं वा क्रियते प्रिय॥५०॥ ईश्वर उवाच॥ शृणु देवि विधिं वक्ष्ये नारीणां व्रतमुत्तमम्। कर्त्तव्यं च प्रयत्नेन यदि सौभाग्यमिच्छति॥५१॥ तोरणादि च कर्त्तव्यं कदलीस्तंभमंडितं॥ आच्छाद्य

८

क्रमाज्जांबिधानेन तः सौभाग्यं राजमानुष्यंपा
पक्षे समवाप्नुयात् ॥६१॥ तृतीयायान्तुया
नीमीयाहन्तं कुन्तेयदि ॥ सप्तजन्मभवेद्
वावैधव्यं च पुनः पुनः ॥६२॥ दाति द्यं पुत्रशोकं
चकं केशादुरवभागिनी सप्ततिनरकं घोरं मु
पेःक्षयं न कैनोतिया ॥६३॥ को वनै सैम्य पावेवा
ताक्षभाजनमेवचा ॥ वेराग्जन्मयपात्रेवपणी
चविविधैःदुःखैः ॥६४॥ ह्यात्पुत्रन्द्विलोके पौ ॥८॥

शिवनुमायै मंगलायै नमोस्तु ते॥ शिवरूपेन
मस्तुभ्यं शिवायै शततं नमः॥५७॥ नमस्ते स
र्वरूपिण्यै जगद्धात्रि नमोनमः संसारभी
तेः सततं पाहि मां परमेश्वरी॥ सपायेन का
मेन पूजितासि महेश्वरी अनुपंत देहि सौ गंपत्र
सन्नी भव पार्वति मन्त्रेणानेन नमो देवि सपुत्र
नो मयाय सहः॥५८॥ कथां श्रुत्वा विधानेन दद्या
दानं यथाविधिं॥ सकल्पं च ततः कुर्याद्धूपपु
ष्पादिभिस्तथा॥६०॥ कुर्याज्जन्माष्टमीं देवि

ब्रह्मणो भवत्येव भोजनं यस्तानु ततः कु
र्याद्धान्नौश्च समन्वितः॥६५॥ एवं वि
धिं या कुरुते च नारी त्वयासमानान मतेव
भर्त्ता। प्रयानकाले मम तुल्यमनुयं सा प्नु
जयमो जलं लभते सुखाय॥६६॥ अश्वमेध
सहस्राणि राजसूयःपसतानि च षकथास्र
वरागेशा सर्वपापेभ्यः मुच्यते॥६७॥ ०॥
इति श्री भविष्योत्तरपुराणे तृतीयाव्रतक
थनमा [illegible] ॥८॥

ति

श्चेत्यादिसर्वदेवादिदानपूर्वकसप्तजन्मपर्यन्तशौ
भाग्यचिरंजीवितपुत्रपौत्रादिसहितनानाविधि
सौभाग्यरम्यप्राप्तिनुद्रमनन्यालोकसुखवलिवास
10 कामनयानर्मसवत्सनिहवितादिकामनीत्र
व्रतसोपवासपूजाजागरणाकथाश्रवणासहितम
वंतीमहादेवपूजनमहं करिष्ये ॥११॥ ॥ ॥०॥ ॥